

AANVULLEND ONDERZOEK

Randweg Doetinchem

Bombardement 24/25 juni 1940

Datum: 8 maart 2013
Kenmerk: 12P003-1\2012033 versie 2 definitief

**BOMBS
AWAY**

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 2 van 17

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	PROBLEEMSTELLING	4
1.3	DOELSTELLINGEN AANVULLEND ONDERZOEK	4
1.4	ONDERZOEKSGEBIED	5
1.5	PROJECTTEAM	7
2	REEDS BEKENDE GEGEVENS	8
2.1	LITERATUURONDERZOEK	8
	GEMEENTEARCHIEF DOETINCHEM	8
2.2	NATIONAAL ARCHIEF & CAD	8
3	AANVULLEND ONDERZOEK	9
3.1	GEMEENTEARCHIEF DOETINCHEM	9
3.2	ANALYSE INFORMATIE GEMEENTEPOLITIE	10
3.3	THE NATIONAL ARCHIVES UK, LONDEN	10
3.4	ANALYSE INFORMATIE NATIONAL ARCHIVES UK	12
3.5	BUNDESARCHIV – MILITÄRARCHIV TE FREIBURG	12
3.6	INFORMATIE LUFTBILDDATENBANK	12
3.7	RECONSTRUCTIE BOMBARDEMENT 24-25 JUNI 1940	12
3.8	CONCLUSIE	13
3.9	ADVIES	14
4	BIJLAGEN	15
4.1	GERAADPLEEGDE BRONNEN	15
4.2	UITSNEDE OVERZICHTSKAART VERDACHTTE GEBIEDEN RANDWEG DOETINCHEM	16

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 3 van 17

Distributielijst

- Gemeente Doetinchem
- Prorail
- Armaex B.V.
- Bombs Away B.V.

Armaex B.V.
Heliumstraat 15, 7463PL, Rijssen
WWW.ARMAEX.NL
INFO@ARMAEX.NL

Opdrachtgever	Opgesteld:	Geaccordeerd:	Kenmerk en status:
Gem. Doetinchem	Bombs Away B.V.	Armaex B.V.	12P003-1 versie 2 definitief rapport
Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:	Datum:
			8 maart 2013

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In een samenwerkingsverband hebben Armaex B.V. uit Rijssen en Bombs Away B.V. uit Utrecht in opdracht van de gemeente Doetinchem een vooronderzoek conform de huidige regelgeving conform de Werkveldspecifiek certificatieschema voor het systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE 2012) uitgevoerd voor de randweg te Doetinchem. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in de rapportage 12P003 versie 2 definitief d.d. 8 maart 2013. Op basis van de beschikbare gegevens is gebleken dat een bombardement heeft plaatsgevonden in de nacht van 24 op 25 juni 1940 waarbij afwerpmunitie is neergekomen in de gemeente Doetinchem. Over dit bombardement zijn weinig gegevens bekend. Hierdoor is het niet goed mogelijk om het getroffen gebied in kaart te brengen en daarmee een eventueel verdacht gebied af te bakenen waar nog blindgangers van dit bombardement kunnen worden aangetroffen. Op basis van archiefonderzoek heeft het samenwerkingsverband de locatie waar de onderdoorgang zal worden gerealiseerd niet verdacht verklaard op basis van te weinig feitenmateriaal. Bovendien is de vermelding in de literatuurgegevens over dit bombardement te mager om de grenzen van een verdacht gebied vast te stellen.

Onlangs heeft Prorail een vooronderzoek laten uitvoeren voor haar beheersgebieden door het bedrijf T&A Survey uit Amsterdam. Uit dit onderzoek bleek dat een gedeelte van de randweg – waar het spoor de toekomstige randweg kruist – verdacht is op afwerpmunitie. In de nabije toekomst zal hier een onderdoorgang worden gerealiseerd. De basis voor het vaststellen van dit verdachte gebied door het bedrijf TNA is het bombardement van 24 op 25 juni 1940 uit literatuurgegevens.

Bij zowel de gemeente Doetinchem als Prorail heerst er nog enige twijfel over het wel of niet verdacht zijn van de locatie waar de onderdoorgang zal worden gerealiseerd. De gemeente Doetinchem heeft het samenwerkingsverband Armaex en Bombs Away verzocht om een aanvullend onderzoek uitvoeren naar de gebeurtenissen in de nacht van 24 op 25 juni 1940.

1.2 Probleemstelling

In de nabije toekomst zullen (grond)werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van het tracé van de randweg in Doetinchem. Op de locatie waar de onderdoorgang (onder het spoor door) van het aan te leggen tracé zal worden gerealiseerd bestaat momenteel geen duidelijk beeld van de mogelijk achtergebleven conventionele explosieven en of er hiermee rekening dient te worden gehouden bij het realiseren van de onderdoorgang.

In overleg met de gemeente Doetinchem is besloten om dit bombardement nader te onderzoeken in zowel de Nederlandse, Britse als Duitse archieven.

1.3 Doelstellingen aanvullend onderzoek

De doelstellingen van het aanvullend onderzoek met betrekking tot het gebied waarin de onderdoorgang onder het spoor door wordt gerealiseerd waren:

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 5 van 17

Op basis van het gemeentearchief Doetinchem:

- Het reconstrueren van de gebeurtenissen in de nacht van 24 op 25 juni 1940 en de dagen erna;
- Vaststellen van de hoeveelheid bommen er die nacht in de gemeente Doetinchem waren neergekomen;
- Eventueel vaststellen of er blindgangers geruimd zijn.

Op basis van The National Archives te Londen:

- Vaststellen welk toestel (en welk squadron) het bombardement van 24 op 25 juni 1940 heeft uitgevoerd;
- Vaststellen wat de bommenlast was van het toestel tijdens die bewuste nacht;
- Aan de hand van luchtfoto's – genomen net na het bombardement – van de gemeente Doetinchem vaststellen waar de bommen zijn neergekomen;
- Het eventueel reconstrueren van de gebeurtenissen die nacht aan de hand van eventuele (dagboek)aantekeningen van de verantwoordelijke bemanning.

Op basis van het Bundesarchiv – Militärarchiv te Freiburg

- Op basis van meldingen van de Führungstab van de Luftwaffe en/of de Ordnungspolizei in der Niederlande een reconstructie maken van de gebeurtenissen in de nacht van 24 op 25 juni 1940;
- Eventueel vaststellen hoeveel bommen er die nacht werden afgeworpen in de gemeente Doetinchem;
- Eventueel vaststellen of er blindgangers geruimd waren.

Op basis van de resultaten van het onderzoek in het Britse, Duitse en gemeentearchief zullen de volgende zaken nader worden onderzocht:

- Het eventueel vaststellen welke soort, hoeveelheid in en welke toestand de CE in het onderzoeksgebied aangetroffen kunnen worden;
- Het eventueel afbakenen van het verdacht gebied in zowel horizontale als verticale zin;
- Het eventueel opstellen van een risicoanalyse van de aan te treffen CE in relatie tot de voorgenomen (grond)werkzaamheden;
- Het vaststellen of er een noodzaak is om de CE te verwijderen in en/of in de directe omgeving van het onderzoeksgebied.

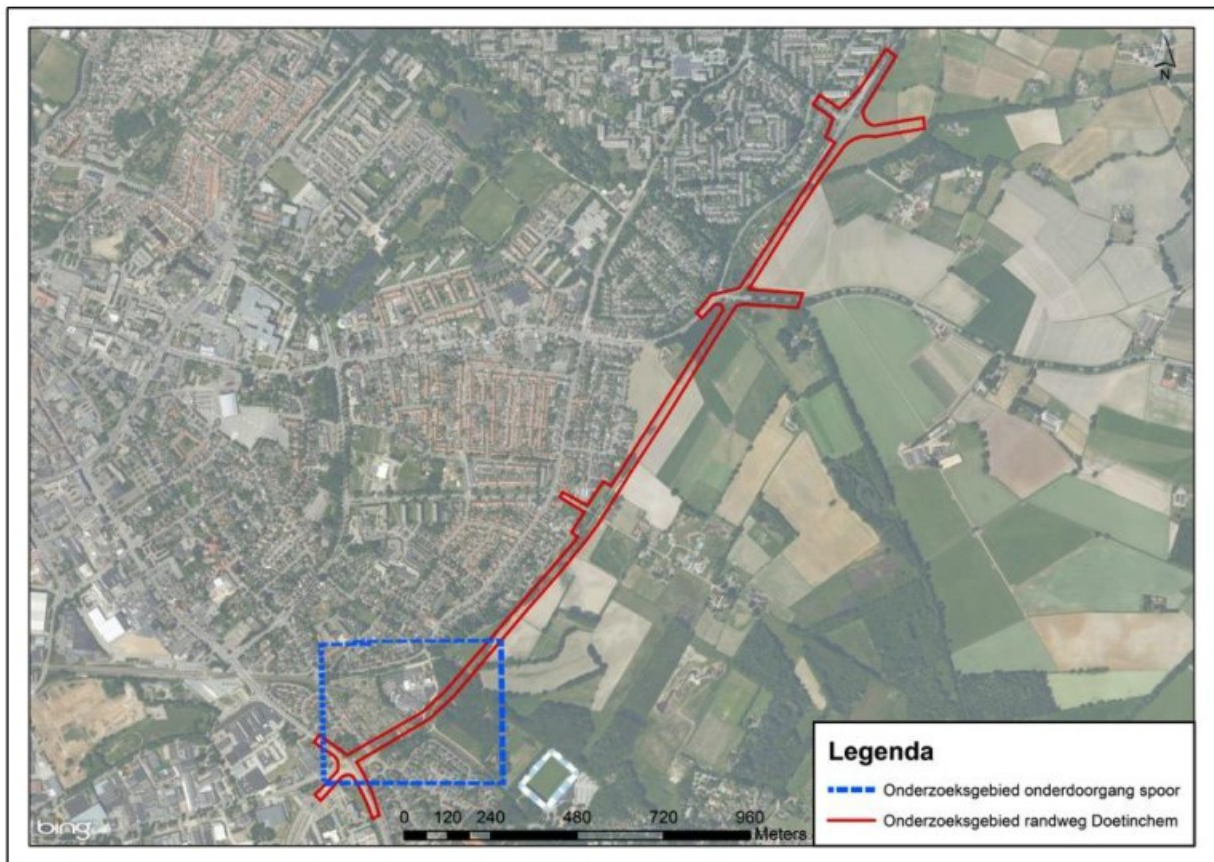
1.4 Onderzoeksgebied

De randweg zal in nabije toekomst worden aangelegd. De weg loopt ten oosten van Doetinchem van noord naar zuid. In afbeelding 1 is het onderzoekstracé te Doetinchem weergegeven. Het aanvullend onderzoek richt zich voornamelijk op de locatie waarin de onderdoorgang zal worden gerealiseerd. In afbeelding 1 is de locatie met blauwe stippellijn weergegeven.

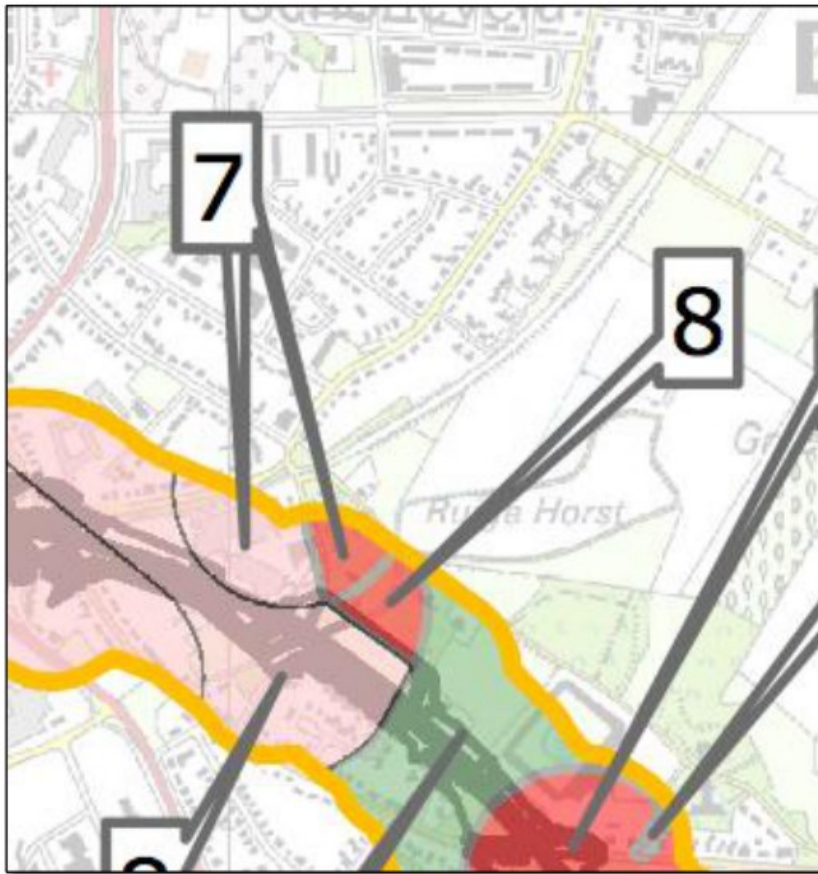
Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 6 van 17

Afbeelding 1: onderzoekstracé Randweg te Doetinchem in het rood weergegeven. De blauwe stippellijn is het gebied- waarin de onderdoegang zal worden gerealiseerd – dat volgens het onderzoek van het bedrijf T&A Survey verdacht is op CE (zie afbeelding 2).

Afbeelding 2: Uitsnede kaart van de overzichtskaart van Prorail, opgesteld door het bedrijf T&A Survey.

1.5 Projectteam

Het projectteam dat het aanvullend onderzoek heeft uitgevoerd bestaat uit de volgende personen:

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 8 van 17

2 REEDS BEKENDE GEGEVENS

In het rapport vooronderzoek randweg Doetinchem met kenmerk 12P003 versie 2 definitief d.d. 8 maart 2013 opgesteld door Armaex & Bombs Away zijn de beschikbare gegevens inzake de gebeurtenissen in de nacht van 24 op 25 juni 1940 vermeld. Deze gegevens zijn als volgt:

2.1 Literatuuronderzoek

24 juni 1940

Op deze dag vond het eerste bombardement op Doetinchem plaats. Twee brisantbommen werden afgeworpen boven de spoorlijn naar Wehl. Een derde viel in een weiland bij de Vijverlaan. Bovendien vielen enkele brandbommen op de fabriek van de Fam. Agterhof.

Gemeentearchief Doetinchem

25 juni 1940

Dinsdag 25 juni 1940 vielen enkele brandbommen op Houtloodsen, bij Dichteren en aan de Zuivelweg. Bij Dichteren vielen ook twee brisantbommen en aan de Zuivelweg een brand- en brisantbom. De trechters werden later opgevuld om verzakking aan de spoorlijn te voorkomen.

2.2 Nationaal Archief & CAD

In het Nationaal Archief te Den Haag zijn de Luchtbeschermingsarchieven ingezien. Er is een melding aangetroffen over Doetinchem:

- ◆ In de nacht van 24 op 25 juni 1940 om 02.30 een luchtaanval op Doetinchem. 3 brisant- en ruim 30 brandbommen. Geen persoonlijke ongelukken. Een houtopslagplaats werd getroffen. Overige bommen naast spoorbaan.

3 AANVULLEND ONDERZOEK

3.1 Gemeentearchief Doetinchem

In het gemeentearchief Doetinchem zijn met name de gemeentepolitie dag- en nachtrappen vanaf 24 juni tot 1 juli 1940 geraadpleegd. Hieronder volgen de transcripties van de relevante passages uit de dag- en nachtrappen van de gemeentepolitie:

Transcriptie politie dag- en nachtrappen Doetinchem

No. 176: Dagrappot van Maandag 24 juni 1940 en den daarop volgende nacht.

22 uur: De wacht overgegeven aan den agent van Politie Kapper, geen bijzonderheden.

4 uur: Te omstreeks 2.30 uur werd door den nachtwachter van de N.V. Houthandel [firma] Agterhof aan het bureau kennis gegeven dat door kort te voren uitgeworpen vliegtuigbommen, welke op de houtloodsen van voornoemde firma aan de IJssel zijn neergekomen, brand ontstaan is. Onmiddellijk heb ik het brandalarmtoestel in werking gebracht en de daarvoor in aanmerking komende diensten gewaarschuwd. Medegedeelde zij dat de Heer Burgemeester, de heer Inspecteur, de Chef en de andere agenten onmiddellijk aan het bureau waren en zich naar den brand begaven, waarover nader [wordt] gemuteerd.

5.30 uur: in verband met vorige mutatie zei nog vermeld dat toen [Strankel] en ondergeteekende heden nacht te omstreeks 2.30 uur op den [Rozengaardscheweg] surveilleerden, wij één vliegtuig van onbekende nationaliteit, vanaf de richting Winterswijk naar de stad [Doetinchem] zagen vliegen. Dit vliegtuig vloog zeer laag. Boven de stad gekomen draaide dit vliegtuig en zagen wij een lichtkogel aan den hemel verschijnen: Enkele oogenblikken daarna hoorden wij een hevige knal, komende uit de richting aan den Wijnbergschenweg. Onmiddellijk begaven wij ons, zoo snel mogelijk in deze richting en zagen bij de houtloodsen van de firma Agterhof gekomen, dat één dezer loodsen aan de zijde van de Spoorbaan in brand stond. Ons werd daar medegedeeld dat de brandweer reeds gewaarschuwd was waarna wij onmiddellijk begonnen het publiek dat ter plaatse verscheen, op grooten afstand van den brand te houden, totdat den Heer Inspecteur ter plaatse verscheen die de leiding op zich nam. Bij het licht worden werden door ons nog drietal ontbrandde brandbommen in de nabijheid van den brand gevonden. Persoonlijke ongelukken kwamen niet voor. De brandweer had te omstreeks 6.30 uur den brand geblusht.

No. 177: Dagrappot van Dinsdag 25 juni 1940 en den daarop volgende nacht.

6 uur: De wacht overgenomen van den agent van politie Kapper, geen bijzonders.

7.45 uur: Werd door den Heer Veenink [?], directeur van het [Strandbad] Groenendaal alhier kennis gegeven dat in den afgelopen nacht een bom van zwaar caliber was gevallen in de omgeving van de boerderij Beeking [Becking?] aan de Vijverlaan. Daar door het nieuwsgierige publiek veel veldvruchten aldaar worden vertrappt, wordt politieassistentie verzocht. Op ditzelfde tijdstip werd vanwege de Ned. Spoorwegen alhier bericht gedaan dat in Dichteren nabij de grens Wehl op korte afstand van de K.M. paal 36900 der spoorlijn, twee bommen waren neergevallen. In opdracht van den Heer Inspecteur van Politie heb ik mijnheer [Ernste], mijnheer [Herkkamp] en den Brigade Com. Der Kon. Mar. alhier met het voorstaande in kennis gesteld. Assistentie van de Marechaussee en van de Burgerwacht werd toegezegd.

12 uur: Behalve de brandbommen op de houtloodsen der Fa. Agterhof, zijn inderdaad te Dichteren en bij den Zuivelweg ook bommen gevallen. N.l. twee brisantbommen te Dichteren die zeer weinig schade hebben aangericht en één brisantbom en één brandbom bij den Zuivelweg, die vrijwel geen schade hebben aangericht. De dienst der N.S. is thans bezig de gevormde trechters naast de spoorlijn op te vullen i.v.m. mogelijke verzakkingen van de rails. De heer [Ernste] maakt een uitvoering rapport over dezen bominslag.

3.2 Analyse informatie gemeentepolitie

Op basis van de geraadpleegde dag- en nachtrappen van de gemeentepolitie kan het e.e.a. worden vastgesteld ten aanzien van de gebeurtenissen in de nacht van 24 op 25 juni 1940.

- ◆ Het bombardement werd uitgevoerd door één toestel (van onbekende nationaliteit);
- ◆ Eerst vloog het toestel over de stad vanuit de richting Winterswijk om vervolgens om te keren;
- ◆ Het toestel vloog laag en wierp een lichtkogel af;
- ◆ Er werd een knal waargenomen uit de richting van de Wijnbergseweg;
- ◆ Een van de (hout)loodsen van de firma Agterhof – aan de zijde van het spoor – werd getroffen door een brand veroorzaakt door ingeslagen brandbommen;
- ◆ Bij daglicht werd een drietal ontbrande brandbommen aangetroffen nabij de uitgebrande loods;
- ◆ In de omgeving van de boerderij van Beeking [Becking?] aan de Vijverlaan was een bom gevallen van zwaar kaliber;
- ◆ Twee bommen waren neergekomen naast het spoor op de grens van Wehl en Dichteren bij kilometerpaal 36900.
- ◆ De (buiten)dienst van de N.S. was de middag na het bombardement bezig om de gaten op te vullen naast het spoor te Dichteren om verzakking van het spoor te voorkomen;
- ◆ Bij de Zuivelweg waren een brand- en een brisantbom neergekomen die beiden weinig schade hadden aangericht.

3.3 The National Archives UK, Londen

Uit een overzicht van vluchten in juni 1940 (met archiefnummer AIR 24/218) blijkt dat in de nacht van 24 op 25 juni 1940 een aantal Britse bommenwerpers actief was boven bezet gebied en Duitsland:

"Fifteen out of nineteen Hampdens attacked the following targets: - Marshalling yards at Cologne, Wanne Eickel, Wesel, Dulmen Station and railway junction on the Weterburg – Munster line, Doetinchem and Hohen – Budberg railway junctions. Barges on canal at Glesen, Dortmund – Ems and Mitelland and locks on Dortmund – Ems canal. Waalhaven aerodrome and column of thirty M.T. at Drevenach, between 2355 and 0135 hrs from heights varying between 16,000 and 800 ft. Twelve 500-lb, seventy two 250-lb bombs and three hundred and sixty 4-lb incendiary bombs dropped. Bursts observed at Cologne, fires started at Wanne Eickel and hits observed on Dulmen station. At Doetinchen [sic] hits observed on railroad and incendiaries fell on buildings at side of railway. At Hohen – Budberg fires were started. At Glesen bombs were seen to fall near a barge and stationary tug. Bombs were seen to strike lock gates on Dortmund – Ems Canal and four hits obtained on barges one of which was set on fire. At Waalhaven aerodrome fires were observed to start within the boundary lights. Hits were observed on M.T. column at Drevenach and about twelve fires started. Four aircraft did not bomb".

Uit de gegevens blijkt dat onder andere het 44ste squadron – uitgerust met Hampden-bommenwerpers – die nacht verantwoordelijk was voor de aanvallen, beschreven in het archiefstuk AIR 24/218.

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 11 van 17

Afbeelding 3: een Britse Hampden-bommenwerper voerde het bombardement uit in de nacht van 24 op 25 juni 1940.

Het squadron logboek (*Operation Record Book*) vermeldt het volgende over de gebeurtenissen die nacht:

Waddington. 24th/25th June [1940]

TO DESTROY MARSHALLING YARDS AND TRAINS.

One aircraft dropped bombs on a convoy of lorries 5 miles E. of Wesel, and also bombed a goods train 1 ½ miles N. of Dorsten. One aircraft bombed a railway junction at Hohen-Budberg. One aircraft bombed a marshalling yard at Wesel, a railway station at Dulmen and a railway junction at Westerberg-Munster line. One aircraft bombed a railway junction at Doetinchen. Two other aircraft failed to carry out their missions due to W/T failures. All six aircraft returned safely.

Verderop in het logboek van 44ste squadron lazen we het volgende:

Hampden	Crew	Duty	Time up	Time down	Details of Sortie or Flight
P.4374	P.O. Walker P.O. Romans Sgt. Wood Sgt. Tomlinson	Bombing	22.52	04.10	Six 250 lb. Bombs and 60 lb. Incendiaries dropped on railway junction at Doetinchen. Four direct hits on metals. Incendiaries fell to side of railway.

In het logboek blijkt dat er ook nog bijlagen waren met daarin mogelijk aanvullende informatie. De bijlagen van het logboek zijn opgeslagen onder het nummer AIR 27/453 en zijn geraadpleegd. Uit het raadplegen hiervan is de volgende informatie naar voren gekomen:

Summary of Operations carried out by R.A.F. Station, Waddington, 24/25th June 1940.

No. 44 Squadron

P.O. Walker:

Target attacked: -Railway junction at Doetinchen; time 0135 hrs. Height 800 feet. Bombs 6x 250-lb. Four direct hits on metals. Two bombs overshot. Incendiaries fell to side of railway, two on buildings, and the remainder on trees in wood.

3.4 Analyse informatie National Archives UK

Op basis van de geraadpleegde documenten in het Britse Nationaal archief kan het e.e.a. worden vastgesteld ten aanzien van de gebeurtenissen in de nacht van 24 op 25 juni 1940.

- ◆ Het bombardement werd door een Britse Hampden-bommenwerper van 44 squadron uitgevoerd onder leiding van Pilot Officer Walker;
- ◆ Het tijdstip van het bombardement was 01:35 's nachts;
- ◆ Het toestel vloog op 800 voet (ca. 244 meter) hoogte;
- ◆ De bommenlast bestond uit zes 250 lbs brisantbommen en een onbekend aantal 4 lbs staafbrandbommen (en dus niet de 60 lbs incendaries, want dit kaliber bestaat niet) ;
- ◆ Het doel van het bombardement was de spoorwegkruising (-splitsing) te Doetinchem;
- ◆ Vier van de zes bommen vielen op het metaal [het spoor] en twee bommen over het doel heen;
- ◆ De brandbommen vielen aan een kant van het spoor, twee op gebouwen en het restant op een bos.

3.5 Bundesarchiv – Militärarchiv te Freiburg

De archiefstukken van zowel de Führungsstab Luftwaffe als de Ordnungspolizei zijn geraadpleegd. De eerste meldingen van neergekomen explosieven in bezet Nederland dateert van eind augustus 1940. Of er meldingen bewaard zijn gebleven in de periode (na de) meidagen 1940 – augustus 1940 is niet bekend. Wel is er een melding van de Luchtbeschermingsdienst over het bombardement (zie paragraaf 2.2.).

3.6 informatie Luftbilddatenbank

Het Duitse bedrijf Luftbilddatenbank uit Essenfeld nabij Würzburg beschikt over een database van miljoenen luchtfoto's uit de Tweede Wereldoorlog. Bij de Luftbilddatenbank zijn de beschikbare geallieerde luchtfoto's van het het gebied waarin de onderdoorgang zal worden gerealiseerd opgevraagd. Hieruit blijkt dat er geen luchtfoto's beschikbaar zijn van dit gebied in de periode 1940-1941.

3.7 Reconstructie bombardement 24-25 juni 1940

Op basis van de geraadpleegde bronnen in het kader van dit aanvullend onderzoek is een reconstructie gemaakt naar aanleiding van het bombardement te Doetinchem.

Op 24 juni 1940 – tegen het einde van de avond – steeg een aantal Hampdens van 44 squadron op vanaf hun basis in Engeland. Ieder toestel had zijn eigen opdracht. De opdracht van Pilot Officer Walker en zijn bemanning was het bombarderen van de spoorwegkruising (spoorwegsplitsing) te Doetinchem. De Hampden van Walker had zes 250 lbs bommen en een onbekend aantal 4 lbs staafbrandbommen aan boord. Rond 01.35 uur werd het doelwit door Walker en zijn bemanning gebombardeerd. Het tijdstip dat de gemeentepolitie vermeldde in hun rapport was 02.30 uur (Nederland liep een uur voor) en komt overeen met hetgeen de bemanning van het toestel aangaf. Volgens de gemeentepolitie vloog het toestel laag – in het logboek van het 44 squadron staat dat het bombardement werd uitgevoerd op 800 voet hoogte – en dat vooraf het bombardement een lichtkogel werd afgeworpen. Dit verklaart ook meteen de gedetailleerde beschrijving van de bemanning in het logboek over het bombardement. In het logboek wordt beschreven dat vier van de 250 lbs brisantbommen neerkwamen op het 'metaal'. Aangenomen is dat men hier het spoor bedoelde. Twee 250 lbs brisantbom-

men waren overshoots, dat wil zeggen dat de twee bommen over het doelwit heen vielen en verderop terechtkwamen. Vanuit de Wijnbergseweg werd een harde knal waargenomen door de politieagenten. Over de 4 lbs staafbrandbommen werd door de bemanning vermeld dat een deel aan een zijde van het spoor neerkwam, twee stuks op gebouwen en het restant op een nabijgelegen bos. In de dag- en nachtrapporten van de gemeentepolitie werd melding gemaakt van dat een van de houtloodsen van de firma Agterhof werd geraakt en in brand vloog. Tevens werd een drietal ontbrande brandbommen later (bij daglicht) teruggevonden, vlakbij de getroffen loods.

Volgens de gemeentepolitie kwamen twee (brisant)bommen neer naast het spoor op de grens van Wehl en Dichteren bij kilometerpaal 36900. De (buiten)dienst van de N.S. was de middag na het bombardement bezig om de gaten op te vullen naast het spoor te Dichteren om verzakking van het spoor te voorkomen. In de omgeving van de boerderij van Beeking [Becking?] aan de Vijverlaan was een bom gevallen van zwaar kaliber en de Zuivelweg waren een brand- en een brisantbom neergekomen die beiden weinig schade hadden aangericht.

Over de zes afgeworpen 250 lbs brisantbommen bestaan nog veel onduidelijkheden. Op basis van de beschikbare gegevens is er een aantal scenario's mogelijk:

1. Vier bommen zijn neergekomen bij kilometerpaal 36.900, de gemeentepolitie en de dienst van de NS hebben er maar twee kraters opgemerkt, een bom kwam neer aan de Vijverlaan en een bom kwam terecht aan de Zuivellaan. De laatstgenoemde (twee) bommen zijn de 'overshoot' bommen;
 - o 1a: Het getroffen gebied bij kilometerpaal 36.900 dusdanig omgewoeld was dat het – voor de gemeentepolitie en de dienst van de NS – niet meer mogelijk was om te constateren dat niet twee maar vier bommen neergekomen en ontploft waren;
 - o 1b: het mogelijk is dat twee van de vier bommen niet ontploft waren (dus twee blindgangers) en in de directe omgeving van kilometerpaal 36.900 de bodem zijn ingedrongen. Deze twee blindgangers werden niet opgemerkt door de gemeentepolitie en de dienst van de NS;
2. Twee bommen zijn neergekomen bij kilometerpaal 36.900, twee bommen zijn neergekomen aan de Vijverlaan – waarvan er maar een is opgemerkt door de gemeentepolitie – en zijn twee bommen neergekomen aan de Zuivellaan waarvan er maar ook een is opgemerkt door de gemeentepolitie;
3. Twee bommen zijn neergekomen bij kilometerpaal 36.900, een bom neergekomen aan de Vijverlaan en een aan de Zuivellaan. De overige twee bommen zijn elders, buiten de gemeentegrenzen van Doetinchem neergekomen;
4. Twee bommen zijn neergekomen bij kilometerpaal 36.900 en een bom is neergekomen aan de Zuivellaan, de vierde bom – neergekomen bij Vijverlaan – is eigenlijk de derde bom welke neerkwam aan de Zuivellaan. Op basis van dit scenario betekent dat er nog drie bommen kwijt zijn.
 - o 4a: de drie overige bommen zijn elders – buiten de gemeentegrenzen van Doetinchem – neergekomen;
 - o 4b: de drie overige bommen zijn binnen de gemeentegrenzen van Doetinchem neergekomen.

3.8 Conclusie

Op basis van de beschikbare informatie kan niet worden achterhaald waar alle brisant- en brandbommen neergekomen zijn. Vast staat dat in ieder geval twee brisantbommen bij kilometerpaal 36.900 zijn neergekomen, een bom bij de Vijverlaan en een bom bij de Zuivellaan. Op basis van de ons bekend staande gegevens zijn de scenario's 1a en 1b het meest voor de hand liggend. Opvallend is namelijk de summiere maar duidelijk vermelding – nota bene door de piloot namens de bemanning zelf – in het logboek van 44 squadron over de aanval:

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 14 van 17

Target attacked: -Railway junction at Doetinchem; time 0135 hrs. Height 800 feet. Bombs 6x 250-lb. Four direct hits on metals. Two bombs overshoot. Incendiaries fell to side of railway, two on buidlings, and the remainder on trees in wood.

Afgaand op de vermelding in het logboek van 44 squadron staat dat vier bommen op het metaal zijn neergekomen en dat twee bommen overshoot waren. Het is dus aannemelijk dat de twee bommen – die naast het spoor zijn neergekomen – twee van de vier bommen zijn die op het metaal zijn neergekomen. Wat met de twee overige bommen is gebeurd is niet bekend, maar op basis van de logboek aantekening kan worden aangenomen dat de twee bommen in ieder geval op (of net als de andere twee net naast) het spoor zijn neergekomen.

Welke consequentie(s) heeft dit ten aanzien van het onderzoeksgebied waar de onderdoorgang zal worden gerealiseerd?

Op basis van de gegevens kan worden vastgesteld dat er tenminste twee (en mogelijk vier) bommen zijn ingeslagen naast het spoor tussen Wehl en Dichteren. De dienst van de NS heeft op de dag na het bombardement de gaten (kraters) opgevuld om verzakkingen tegen te gaan. Het onderzoekstracé Randweg Doetinchem ligt op de voormalige spoorlijn Doetinchem – Zelhem. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was dit spoor in bedrijf. Ondanks het feit dat de NS en de politie het spoor structureel controleerden en eventuele bijzonderheden melden (zie diverse verslagen) zijn er geen meldingen bekend van de dienst van de NS of de gemeentepolitie dat hier ook vliegtuigbommen zijn ingeslagen naar aanleiding van het bombardement van 24 op 25 juni 1940. Hetzelfde geldt voor het spoor Doetinchem – Terborg, ook hier zijn geen meldingen van bominslagen naar aanleiding van het bombardement. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat er geen verhoogd risico is op het aantreffen van blindgangers van geallieerde vliegtuigbommen 250 lbs binnen het onderzoeksgebied waarin de onderdoorgang onder het spoor wordt gerealiseerd. Wat betreft de 4 lbs staaftandbommen. Het is niet geheel bekend hoeveel 4 lbs staaftandbommen het bewuste toestel heeft afgeworpen tijdens de aanval. Schatting is ca. 30 stuks. Deze staaftandbommen zullen grotendeels zijn ontbrand en/of geruimd zijn. De kans is zeer gering dat in het onderzoeksgebied een nog niet ontbrande 4 lbs staaftandbom zal worden aangetroffen.

3.9 Advies

Op basis van het aanvullend onderzoek is vastgesteld dat er geen rekening gehouden dient te worden met de aanwezigheid van geallieerde afwerpmunitie (250 lbs vliegtuigbommen) in het gebied waarin de onderdoorgang onder het spoor door zal worden gerealiseerd.

Op basis van het rapport *Vooronderzoek Randweg Doetinchem* (met kenmerk 12P003 definitief d.d. 5 maart 2013) opgesteld door het samenwerkingsverband Armaex B.V. en Bombs Away B.V. dient in het gebied waar de onderdoorgang zal worden gerealiseerd wel rekening te worden gehouden met het aantreffen van gedumpte/achtergebleven geschutgranaten, kleinkalibermunitie, munitietoebehoren, hand- en geweergrenaten in de bodem.

In het vermelde rapport 12P003\2012003 is een kaart opgenomen met daarop de verdachte gebieden. In de bijlagen van onderhavig rapport is een uitsnede van deze kaart opgenomen met daarop de locatie waar de onderdoorgang zal worden gerealiseerd.

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 15 van 17

4 BIJLAGEN

4.1 Geraadpleegde bronnen

Vooronderzoek Randweg Doetinchem kenmerk: 12P030\ 2012003 versie 2 definitief
Gemeentearchief Doetinchem;
Nationaal Archief te Den Haag;
The National Archives te Londen (V.K.);
Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg (Dld.);
Luftbilddatenbank Würzburg (Dld.).

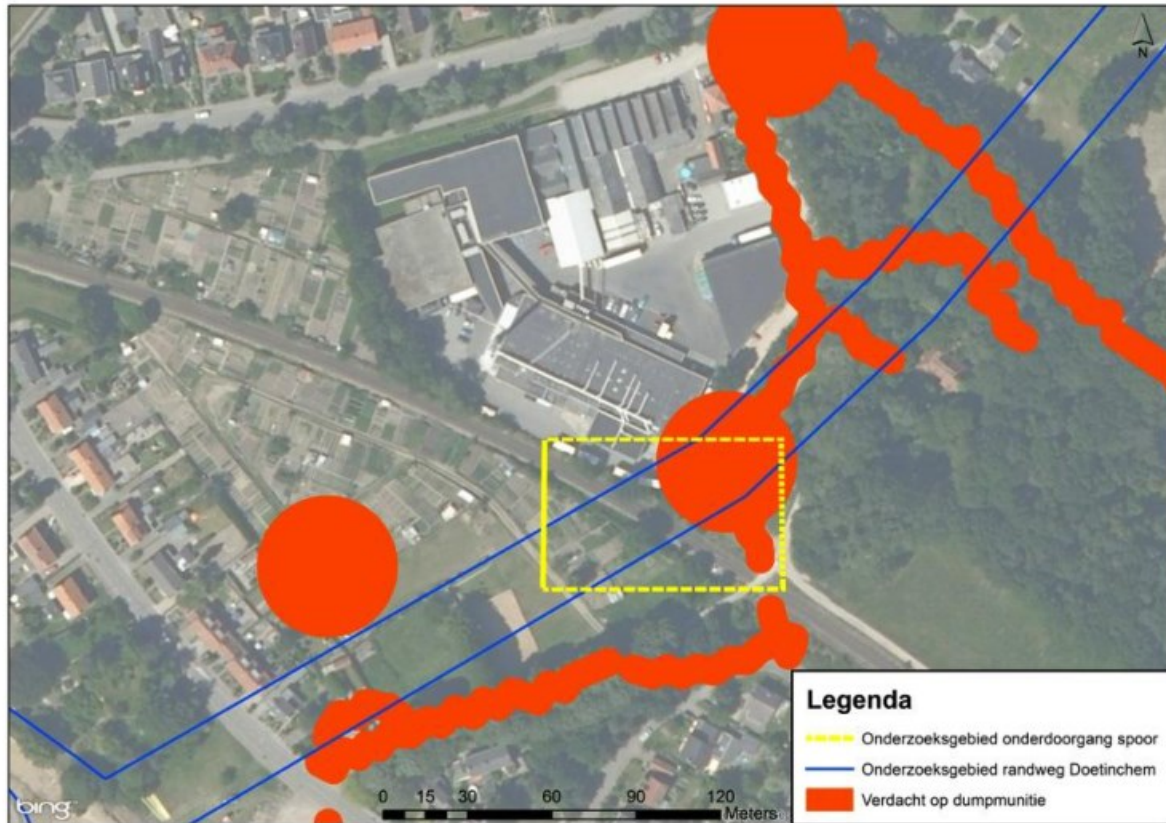
Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 16 van 17

4.2 Uitsnede overzichtskaart verdachte gebieden Randweg Doetinchem

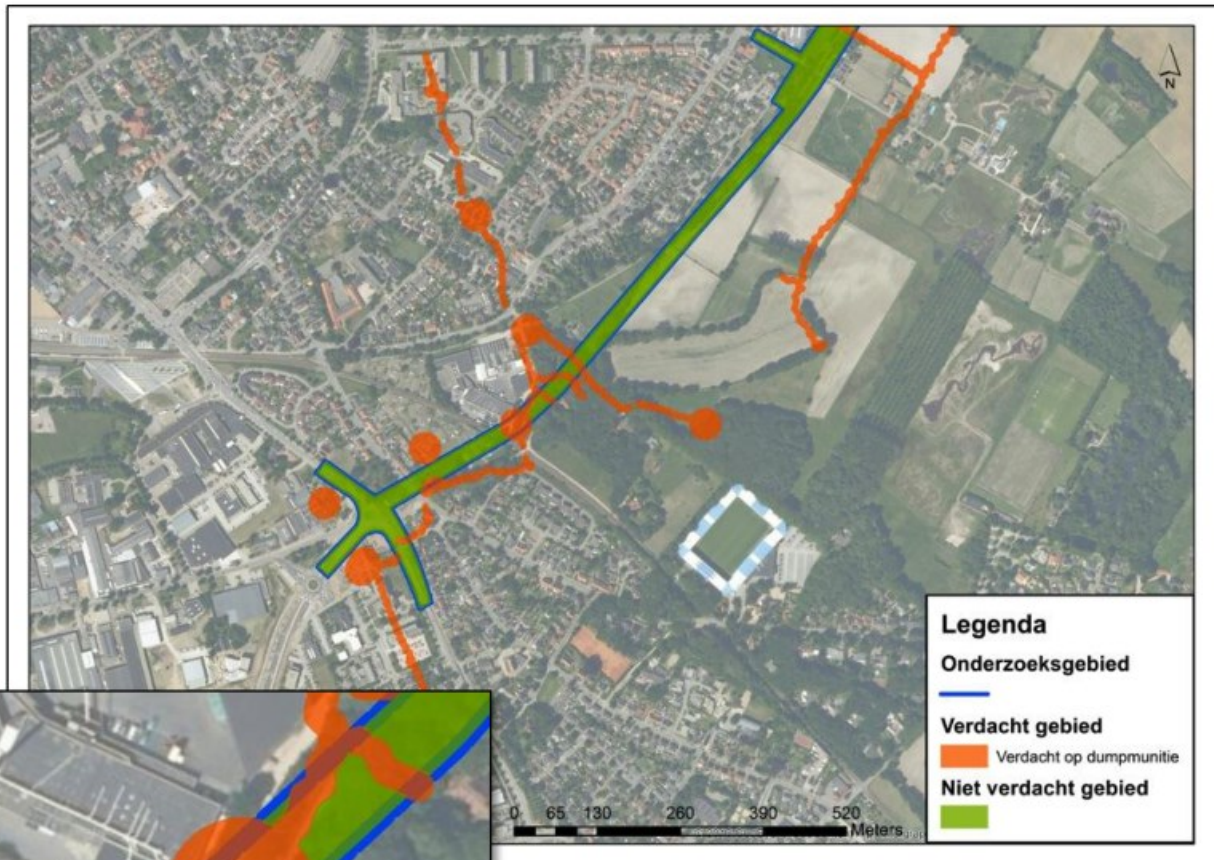

Afbeelding 4: Uitsnede overzichtskaart verdachte gebieden Randweg Doetinchem. De blauwe lijnen zijn de grenzen van te realiseren tracé Randweg Doetinchem. De gele stippellijn geeft het gebied aan waar de onderdoorgang zal worden gerealiseerd. De oranje gebieden zijn de verdachte gebieden waar achtergelaten/gedumpte explosieven (geschutgranaten, kleinkalibermunitie, hand- en geweergranaten en munitietoebehoren) aangetroffen kunnen worden. Bron: rapport Vooronderzoek Randweg Doetinchem met kenmerk 12P003\2012003 versie 2 definitief d.d. 8 maart 2013 opgesteld door het samenwerkingsverband Armaex B.V. en Bombs Away B.V.

Datum: 8 maart 2013

Ons kenmerk: 12P003-1\2012003 versie 2 definitief

Pagina 17 van 17

Afbeelding 5: Onderzoeksgebied onderdoorgang uitvergroet (zie links).